

Onderzoek als vormgever van beleid, of beleid als vormgever van onderzoek?

PAUL PONSAERS*

Dit themanummer kwam tot stand naar aanleiding van een 'call' die door de redactie werd gelanceerd. Hiermee riep de redactie op om voorstellen tot bijdragen in te sturen die betrekking hadden op "evaluatieonderzoek". Niet minder dan een dertigtal voorstellen bereikten na deze oproep de redactie. Uiteindelijk werd een beperkt staal weerhouden van bijdragen van meer reflexieve aard. Het mag geen toeval heten dat vanuit het criminologisch werkveld zo'n groot aanbod aan voorstellen toekwam. Op de één of andere manier heeft de criminologie iets met beleid. En wellicht ook ... het beleid met de criminologie. Beiden lijken in een liefde-haat verhouding tot elkaar veroordeeld.

Veel zal ongetwijfeld te maken hebben met het feit dat criminaliteit nu eenmaal enkel bestaat bij de gratie van de reactie van overheidswege, en de criminologie dus als het ware kleeft aan de studie van criminaliteitsfenomenen en de reactie daarop vanuit het strafrechtsbedelingsapparaat. Hiermee is niets nieuws gezegd. Maar over de omgekeerde kijk, met name de kijk vanuit de overheid naar de wetenschap, en meer bepaald naar de criminologie, is slechts afgelopen jaren in toenemende gepubliceerd, hoewel ook deze problematiek wellicht zo oud is als de criminologie zelf. Ontstond de criminologie immers niet als een hulpwetenschap van het strafrecht en van de forensische psychiatrie?

Dit themanummer focust precies op dit thema. In welke mate doet het beleid anno 2010 een beroep op wetenschappelijke inzichten en onderzoek bij het nemen van beslissingen, het maken van keuzes, het evalueren en bijsturen van beleidsmaatregelen? Of om het anders te stellen: in welke mate is het hedendaags crimineel en veiligheidsbeleid 'evidence' based in ons land?

Evidence based betekent in het Nederlands letterlijk 'bewezen werkzaam'. Die uitdrukking zegt veel over waar het om gaat, met name: Worden onderzoeksresultaten gegeneerd die toelaten met een hoge mate van waarschijnlijkheid te voorspellen dat bepaalde beleidsmaatregelen al dan niet 'werkzaam' zijn?

Sommigen zijn de mening toegedaan dat het klassieke experiment (met voormeting - interventie - nameting, met controle- en experimentele groep) het meest geëigende onderzoeksdesign is om de werkzaamheid van maatregelen (interventies) te 'bewijzen'. Anderen zijn dan weer van mening dat binnen het criminologisch onderzoeksdomein onmogelijk pure experimentele situaties kunnen opgezet worden, een hoop ethische en andere bezwaren opwerpen en stellen zich tevreden met quasi-experimenten. Nog andere vinden dat dergelijke designs veel te kwantificerend van aard zijn en stellen voor om de werkzaamheid van maatregelen via kwalitatieve designs te achterhalen.

* Hoogleraar Criminologie en Rechtssociologie, Universiteit Gent, Rechtsfaculteit, Vakgroep Strafrecht & Criminologie, Onderzoeksgroep Sociale Veiligheidsanalyse.

1. DE 'BOOST' VAN HET EVIDENCE BASED DENKEN: DE SHERMAN GROEP

In 1997 werd het criminologisch evaluatieonderzoek een 'boost' gegeven door de publicatie *Preventing crime: What works, What doesn't, What's promising*, waarin honderden evaluatiestudies geanalyseerd werden (Sherman et al, 1997). Het imposante werk begint met een toch wel indringende uitspraak: *"Effective public policy and practice needs to be based on scientific evidence. This is the approach taken in medicine and other fields dedicated to the betterment of society. This is not, however, the standard usually adopted in crime prevention and social justice. Anecdotal evidence, program favorites of the month and political ideology seemingly drive much of the crime policy agenda. This book aims to change this by assessing the existing programs"*. Een update (Sherman, Farrington et al. 2002) bracht zeshonderd verrichte programma-evaluaties over criminaliteitspreventie bij elkaar.

Deze indrukwekkende metastudies gaven beleidsmakers zicht op die maatregelen die blijken te werken en welke dat in mindere mate blijken te doen. Het is van belang hierbij te benadrukken dat het gaat om het voorspellen van effecten, niet om verklaren. Iets wat we intussen weten is immers dat sommige oorzaken van misdaad met sterk verklaarde betekenis, meestal waardeloze predictie-instrumenten zijn. Het uitgangspunt in het oeuvre van de Sherman-groep is het maken van afwegingen omtrent aanpakken, weze het "harde" of "zachte", die al dan niet zullen werken. Buruma (2003) had het in deze context over "De schatkamers van de criminologie". De groep heeft (evaluaties van) interventies van naderbij onderzocht die plaatsvonden in families, scholen, buurten, op de werkplaats, bij politie en gerechten. De groep komt, bij wijze van illustratie, tot volgende besluiten:

Wat *niet* werkt, als het gaat om strafuitvoering:

- 'Speciale afschrikkingsinterventie', bvb. zeer korte opsluiting in zwaar beveiligde inrichtingen;
- Resocialisatieprogramma's die non-directief zijn en ongestructureerd counselen;
- Intensief gesuperviseerde voorwaardelijke invrijheidstelling;
- Huisarrest;
- Verhoogde surveillance in de buurt van een delinquent;
- Kampementen met strikte discipline;
- Survivaltochten met jongeren.

Wat *wel* werkt, als het gaat om strafuitvoering:

- Resocialisatie met intensieve behandeling;
- Gemeenschappelijke therapie van drugsdelinquenten in de gevangenis, met follow-up erbuiten;
- Cognitieve gedragstherapie;
- Behandeling van (lichte) zedendelinquenten buiten de gevangenis;
- Beroepstraining;
- Multicomponent arbeidstherapie;
- Werk buiten de gevangenis;
- Opsluiten van meervoudig recidiverende delinquenten.

Wat *niet* werkt, als het gaat om politie:

- Het betrekken van burgers bij surveillance (de zogn. Neighbourhood Watch);

- Het arresteren van sommige jongeren voor onbenullige vergrijpen, het arresteren van werklozen voor huiselijk geweld, arrestaties op de drugsmarkt;
- Surveillance in buurten zonder helder doel;
- Het verhogen van het aantal politiemensen, als daarbij niet exact wordt aangegeven welke taken versterkt moeten worden.

Wat *wel* werkt, als het gaat om politie:

- Pro-actieve arrestaties van ernstige recidivisten en dronken rijders;
- De arrestatie van mannen die hun vrouw slaan, mits die mannen een baan hebben;
- Intensieve surveillance bij hot spots en probleemgeoriënteerd politiewerk (bvb. bij het zoeken naar wapens).

Kortom: We weten dat al te blinde ‘harde’ maatregelen *niet* werken, behoudens enkele specifieke uitzonderingen. We weten ook dat een ongenueanceerde roep om ‘meer blauw op straat’ irrationeel is. We weten verder dat intensieve controle door de reclasering als zodanig niet werkt, net zo min als - wellicht sympathiek klinkende - zaken als huisarrest door middel van elektronisch toezicht of Neighbourhood Watch. Maar we weten ook dat er aanpakken zijn die *wel* werken, zoals specifieke therapieën, en dat hard optreden tegen ernstige recidivisten wel resultaten oplevert.

2. EVALUATIEONDERZOEK: CRIMINOLOGIE ALS GOEDKOPE MAÎTRESSE VAN DE OVERHEID?

Evaluatie-onderzoek wordt nogal eens genoemd: ‘*the systematic application of social research procedures for assessing the conceptualization, design, implementation and utility of social intervention programs*’ (Rossi & Freeman 1993: 7). De *systematische* werkwijze is hierbij uitermate belangrijk, waarbij eerst de probleemstelling wordt omschreven, daarna een onderzoeksdesign wordt uitgewerkt, gevolgd door een systematische dataverzameling-en analyse en een rapportage waaruit blijkt welke punten wel of niet zijn opgelost (Colle et al., 2002).

Via de toepassing van een beperkte set van methodologische procedures wordt het *oorzakelijk verband* tussen programma’s en hun vermeende impact nagegaan. Evaluatie-onderzoek is de ontwikkeling van (een aantal) argumentaties die erop gericht zijn een antwoord te vinden op een geheel aan vragen en hypothesen over het te evalueren beleid (Devroe, 2002). De hoofddoelstelling van evaluatie-onderzoek laat zich steeds samenvatten als het “*transparant maken van divergenties in de uitvoering van het beleid enerzijds en het bevorderen van cohesie in visie en samenwerking tussen de verschillende partners die betrokken zijn bij uitvoering van het beleid anderzijds*” (Devroe, 2004, 28). De evaluator poogt op wetenschappelijke wijze een antwoord te geven op verschillende soorten van vragen met betrekking tot een beleidsmaatregel, de werking en de effecten (Devroe, 2010).

In de “evidence based” benadering zal onderzoek dus met experimenteel opzet maatregelen op hun bruikbaarheid evalueren. De hoofdmoot van de experimentele criminologie bestaat dan ook uit evaluatie-onderzoek naar de uitkomsten van preventie- en interventieprogramma’s. Maar ook onderzoek naar opvattingen en attitudes ten aanzien van criminaliteit en de aanpak daarvan kan steunen op een zekere traditie (Van der Laan, et al. 2007). Een duidelijke opdeling is deze van Rossi en Freeman (1993) waarbij de cognitieve, de normatieve en de instrumentele evaluatie van elkaar gescheiden

worden. De ‘cognitieve’ evaluatie peilt dan naar de efficiëntie en de effectiviteit. Bij een ‘normatieve’ evaluatie zal men zich een mening vormen over de kwaliteit van de gevoerde politiek (werd het goed gedaan?). De ‘instrumentele’ evaluatie houdt zich bezig met het nut, de inwerkingstelling en de efficiëntie van de maatregelen die tot doel hebben de samenleving te verbeteren.

Over bovenstaande bestaan nogal wat meningsverschillen en zelfs strijd tussen verschillende auteurs en ‘scholen’. Hoe het ook weze, allen zijn het er wel in min of meerdere mate over eens dat het dient te gaan om wetenschappelijke informatie met een hoog kwaliteitsgehalte. Ook is men het er tot op bepaalde hoogte over eens dat het doel van deze wetenschappelijke activiteit erop neerkomt de genomen maatregelen (interventies) te evalueren. In essentie gaat het dus om evaluatieonderzoek dat toelaat beleidskeuzes aan onderzoek te onderwerpen en verder beleid op bij te sturen. Petrosino stelt dat: “*An evidence based approach requires that the results of rigorous evaluation be rationally integrated into decisions about interventions by policymakers and practitioners alike*” (Petrosino, 2000: 635).

Eén van de ‘scholen’ in deze discussie is de “Campbell”-groep. Evaluatie wordt door deze groep omschreven als ‘*het (wetenschappelijk) vaststellen van de resultaten van een bepaalde activiteit in het bereiken van een vooraf bepaalde doelstelling aan de hand van meetbare criteria of indicatoren*’ (Campbell, 1969). Hij verwijst hiermee naar het *doelmatigheidsvraagstuk*, waarbij wordt nagegaan of de doelstellingen werden bereikt. Evaluatie is essentieel verbonden met het bepalen van doelstellingen (verhogen van de efficiëntie, van de effectiviteit, van de kwaliteit, van de legitimiteit, edm.) welke op hun beurt onlosmakelijk verbonden zijn met het bepalen van de gepaste en relevante *indicatoren* (Deschamps, 1997).

Bij de meeste evaluatieonderzoeken wordt de vraag gesteld of de beoogde doelstellingen werden bereikt (doeltreffendheid), of het proces degelijk werd doorlopen en of de resultaten in verhouding zijn tot de bestede middelen (efficiëntie), of de veranderingen het directe gevolg zijn van de beleidsmaatregelen (bijvoorbeeld nieuwe rechtsregels) of dat er andere positieve gevolgen zijn voor de directe gebruikers (effectiviteit) en ten slotte of er gewenste of ongewenste neveneffecten optreden in de samenleving (impact). In iedere evaluatie komt dus het meten van de *efficiëntie* enerzijds en het meten van het *effect* anderzijds terug. Het onderscheid tussen efficiëntie en effectiviteit wordt nogal eens vertaald in ‘de dingen goed doen’ (efficiëntie) en ‘de goede dingen doen’ (effectiviteit) (Ponsaers en Enhus, 2000).

Volgens Tim Hope bestaat er grote politieke druk op onderzoeksgroepen. Zij hebben eerder de neiging het bewijs uit onderzoek te herwerken naar beleidsdoeleinden, dan dat het beleid vorm zou krijgen door resultaten van onderzoek (Hope, 2004). Daarentegen stelt Roché: “*Evaluatie-onderzoek wordt nog steeds bekeken als het Trojaanse paard van een mathematische en management aanpak die per definitie inhumain is en men best links zou laten liggen*” (Roché, 2005: 299).

3. MODELLEN OVER RELATIE ONDERZOEK-BELEID

Is evidence based werken nuttig? Is het opzetten van een ingewikkeld onderzoeksdesign uitsluitend om te bewijzen dat iets werkt of niet werkt, wel de moeite waard? En is

al dat onderzoek wel nuttig voor de beleidsmaker, voor de onderzoeker, dan wel voor allebei? Vanuit diverse modellen worden op deze vragen diverse antwoorden geformuleerd (Caplan, 1979; Van Hoesel, Leeuw et al, 2005).

Het 'enlightenmentmodel'

Dit model kenmerkt zich door een grote, nauwelijks overbrugbare afstand tussen onderzoek en beleid (Weiss, 1997). Het onderzoek heeft een louter cognitieve functie voor het beleid. De absorptie van onderzoeksresultaten in het beleidscircuit verloopt traag. De universitaire onderzoeker, geïsoleerd in zijn academische setting, werkt meestal volgens dit model. Wetenschappelijke kennisvermeerdering is het doel. De kennis wordt niet altijd duidelijk gecommuniceerd naar het beleid. De onderzoekszyclus in dit model heeft geen raakpunt met het beleid.

Het 'engineeringmodel'

Dit model (Ringeling, 1983) kenmerkt zich door een duidelijke afstand tussen onderzoek en beleid, maar er is wel een bepaalde brug geslagen. Gebruik van dit onderzoek wordt door de opdrachtgever in het kader van zijn eigen werkzaamheden gepland. De vertaling in beleidsconclusies doet de opdrachtgever zelf.

Het 'interactiemodel'

In dit model (Van De Vall, 1980 en 1990) is er sprake van een kleine afstand tussen onderzoek en beleid. In alle fasen van de beleidscyclus vindt er interactie tussen onderzoeker en opdrachtgever plaats. Het onderzoek vervult niet alleen een cognitieve functie maar is daarnaast ook beslissingsgericht en/of actiegericht. De resultaten bevatten ook beleidsconclusies en –aanbevelingen, onderbouwd met analyses, waarin de opdrachtgever nuttige informatie vindt.

Het 'empowermentmodel'

In dit model (Fetterman, 2001) is er geen afstand tussen beleid en onderzoek, het onderzoek zit midden in beleid of praktijk, het is ermee verweven. Onderzoek is primair actiegericht, het gebruik van het onderzoek wordt gepland in relatie tot de gewenste actie. In het interactiemodel wordt de meerwaarde van onderzoek voor het beleid wellicht het best gewaarborgd, de interactie tussen onderzoeker en beleidsmaker maakt immers deel uit van het beleidsproces (Jacobs, 1999).

Onderzoeksresultaten vormen niet de enige grond voor besluitvorming. Politieke haalbaarheid, partijpolitieke belangen, agendapunten van allerlei drukingsgroepen, belangenafweging en eigen inschatting van politici hebben vaak meer gewicht. Daarmee wordt duidelijk dat de toegepaste wetenschappelijke rationaliteit ondergeschikt is aan de politieke, wat natuurlijk binnen de context van overheidshandelen een gegeven is. Volgens Van Reekum (2008) blijkt hieruit dat de voorkeur voor bepaalde vormen van kennis in beleidsprocessen een politieke keuze is en kan men in die zin slechts spreken van het *hanteren* van kennis in de beleidsvoering.

4. 'GESTAPELDE KENNIS' BIEDEN OF 'SYSTEMATIC REVIEWS'?

Onderzoek wordt vaak niet benut door de beleidsmaker omdat die geen tijd heeft om dikke onderzoeksrapporten te lezen. Er is nood aan 'quick scans', waarbij de beleidsmaker in een kort bestek een inzicht krijgt in het beschikbare kennispotentieel, en een overzicht over welke programma's werken en niet werken. Hiervoor moet men diverse onderzoeksresultaten 'stapelen' om zo de kennis overzichtelijk, snel leesbaar (en dus bruikbaar) te krijgen. Deze 'gestapelde' informatie wordt ook wel het 'stroomrendement' genoemd. Dat is het rendement van beleidsonderzoek dat gecumuleerd werd (Van Hoesel et al., 2005: 94). De insteek voor beleid is dan niet langer één specifiek onderzoek, maar een verzameling, een "stroom" van onderzoeken. De kennis uit een veelheid van onderzoeken kan bijdragen aan het algemene kennispeil ten aanzien van een thema, een onderzoeksmethode, een wetenschappelijke theorie, onderzoeksprogrammering, methodiek ontwikkeling, wetenschappelijke inzichten en beleid. De uitkomst van deze 'gestapelde' kennis wordt een 'systematic review' genoemd en het belang ervan neemt elke dag toe.

De 'systematic review' geeft, op basis van een screening van een grote hoeveelheid onderzoeken met experimenteel design, weer wat werkt en wat niet werkt (Pawson, 2002). "*A systematic review essentially takes an epidemiological look at the methodology and results sections of a specific population of studies to reach a research based consensus on a given study topic*" (Johnson & De Li et al., 2000: 35). Het is de meest rigoureuze methode om "evidence" uit voorgaande evaluatie-onderzoeken te lokaliseren, te ontsluiten en te synthetiseren. Een 'systematic review' moet met dezelfde mate van detail gepresenteerd worden als de originele studie (Welsh, 2006). Eén van de basisdoelstellingen van de "Campbell Collaboration" (Devroe, Descamps et al., 2008) is ondersteuning bieden aan vorsers bij de doorvoering van een 'systematic review'.

Een systematische review kan gebruik maken van kwantitatieve methoden om een analyse te doen. Ze kan m.a.w. een "meta-analyse" insluiten die een statistische analyse van de resultaten van eerdere onderzoekstudies impliceert (Lipsey & Wilson, 2001). Meta-analyses zijn studies waarin tientallen afzonderlijke evaluatieonderzoeken over een set interventies worden beoordeeld, geclassificeerd en tot conclusies over de effectiviteit van interventies worden gebracht. Zo werden meta-analyses verricht van tientallen evaluaties van maatregelen om je huis beter te beveiligen, drop-out gedrag op school te voorkomen, enz... Het gebruik van een meta-analyse is wellicht niet aangegeven voor een klein aantal studies of voor studies die verschillende analyse units gebruiken.

5. HET DEBAT IS OPEN ...

Rest ons de opgenomen bijdragen in dit themanummer kort te introduceren.

In de bijdrage "*Wetenschap voor beleid of beleid voor wetenschap? Een analyse van 15 jaar criminologisch onderzoek in België*" gaat **Elke Devroe** in op de vraag of in België de mogelijkheid bestaat "evidence based" te werken binnen het criminologisch domein? In een *eerste gedeelte* komt de 'what works' benadering en wat later de 'evidence based' stroming aan bod. Er wordt ingegaan op de terminologie van evidence based beleid, de oorsprong en de methodologische vereisten, de valkuilen en voorzichtigheidscommen-

taren. De kloof tussen wetenschap en beleid wordt geëxploreerd. De auteur argumenteert dat in België de beleidsvoering in de domeinen van politie en justitie eerder 'incident-driven' dan 'evidence based' valt te kenmerken. In een tweede gedeelte van deze bijdrage wordt bekeken of er in ons land voldoende wetenschappelijk onderzoek aanwezig is in het domein politie en justitie om nuttig gebruikt te kunnen worden door de beleidsmaker. De resultaten van een narratieve review van afgelopen 15 jaar door de federale departementen uitbesteed onderzoek worden hier geschetst. Vooral de grote afwezigheid van evaluatieonderzoek valt hier op. Het grootste aandeel kan probleemverkenkend worden genoemd en is van direct beleidsnut (wetsvoorbereidend en praktisch ondersteunend). Besluitend wordt gesteld dat het onderzoek onderbenut wordt bij beleidsbepaling en dat beleidsmaatregelen nauwelijks systematisch worden geëvalueerd.

In de bijdrage *“De plaats en betekenis van evaluatieonderzoek in de interbestuurlijke veiligheids- en preventieplannen”* gaan **Gu drun Vande Walle, Ellen Wayenberg, Arne Dormaels en Marleen Easton** in op de vraag hoe het vandaag in België staat met beleidsevaluatie in het domein van het veiligheidsbeleid. Zij stellen vast dat de laatste jaren een aantal initiatieven werden genomen om beleidsevaluatie meer plaats en betekenis te geven binnen het criminologische onderzoeksdomein. In deze bijdrage richten de auteurs zich meer op het lokaal veiligheids- en preventiebeleid, een domein waarin evaluatieonderzoek wel degelijk een plaats heeft verworven, in tegenstelling tot hetgeen vastgesteld werd in hogergenoemde bijdrage m.b.t. justitie en politie. Sinds de jaren '90 worden veiligheids- en preventiecontracten afgesloten en er zijn diverse evaluatieonderzoeken naar gevoerd. De auteurs trachten dan ook een evaluatie te maken van deze beleidsevaluaties. De centrale vraag in de bijdrage is welke plaats en betekenis evaluatieonderzoek heeft in de ontwikkeling van de interbestuurlijke veiligheids- en preventieplannen. De insteek is hier interdisciplinair van aard, vanuit de bestuurskunde en de criminologie. De bijdrage start met een historische schets van de veiligheids- en preventieplannen. Daarna geven wordt nagegaan op welke manier beleidsevaluatie een rol gespeeld heeft. In een tweede gedeelte wordt de evaluatie van de evaluatie doorgevoerd. De bijdrage wordt afgerond met het formuleren van een constructieve en voorzichtige reflectie omtrent de mogelijkheden naar de toekomst toe m.b.t. de relatie tussen onderzoek en beleid in dit onderzoeksdomein.

In de bijdrage *“Tussen evaluatiedrift en cijferfobie. Over pseudo-wetenschap en deugdelijke veiligheidsdiagnostiek”* stelt **Stefaan Pleysier** vast dat overheden, lokale besturen en bij de veiligheidszorg en criminaliteitsbeheersing betrokken diensten gestuurd worden door een neoliberal veiligheidsdiscours, geconfronteerd met een toenemende aandacht voor de efficiëntie en effectiviteit van de ingezette middelen. Hij merkt op dat deze tendens in schril contrast staat met de observatie dat ons land, met name in het criminologisch domein, een traditie heeft in het verwaarlozen en onderwaarden van cijferreeksen, ambtelijke statistieken en beleidsondersteunende instrumenten. In zijn bijdrage betreurt Pleysier niet alleen deze vorm van verwaarlozing, maar hij wijst ook op de kwalijke gevolgen van deze ontwikkelingen: het manifeste gebrek of preciaire bestaan van deugdelijke statistieken en beleidsondersteunende instrumenten heeft ertoe geleid dat vele lokale overheden, onder druk van een zich manifesterende 'evaluatiedrift', hun heil zoeken in alternatieve en helaas vaak ook pseudo-wetenschappelijke bevragingen rond criminaliteit en onveiligheid. Hierin schuilt niet alleen het risico dat een complexe sociale realiteit op ondoordachte wijze wordt gereduceerd tot wat

in de evaluatie of meting vervat ligt, het dreigt meer algemeen het wetenschappelijk onderzoek, of wat daarvoor moet doorgaan, te instrumentaliseren.

In de bijdrage “*Verstrikt in het evidence based web*” breekt **Hans Nelen** een lans om de criminologie terug te verlossen van een al te rigied evidence based denken. Hij argumenteert dat het begrip effectiviteit verschillende dimensies heeft, terwijl aan criminologen en andere sociaal wetenschappers in toenemende mate een eendimensionale vraag wordt voorgelegd, met name onderzoeken of de door de overheid gekozen strategie, werkwijze, of interventie ‘werkt’. Nelen vraagt zich af waar die roep om evidence based te werken eigenlijk vandaan komt en waarom die roep in meer dan één opzicht paradoxaal kan genoemd worden. Hij waarschuwt tegen al te doorgeschoten evidence based denken. Wat mag er van criminologen worden verwacht als zij hun licht laten schijnen over de effecten van interventies om de criminaliteit te beteugelen? Om een antwoord te formuleren op deze vragen gaat hij vooreerst in op de oorsprong van het evidence based denken, om daarna een aantal paradoxen te expliciteren die naar zijn gevoelen verbonden zijn met dit denken. Zo stelt hij onder meer vast dat beleidsmatig soms al bepaalde conclusies zijn getrokken en oplossingen aangedragen voordat überhaupt een probleemanalyse, laat staan een evaluatie heeft plaatsgevonden. Ook beklemtoont hij dat de verwachtingen in de criminologie soms buitensporig hoog zijn. Verder legt hij er de nadruk op dat het evidence based denken zich moeizaam verhoudt tot dat van het voorzorgstrafrecht. Hij argumenteert dat de uitgangspunten van de Campbell Collaboration hebben geleid tot een verschraving van het evaluatieonderzoek. Bij evaluatieonderzoek hoort dan ook niet de vraag of iets werkt centraal te staan, maar veeleer de vragen waarop die interventie eigenlijk gericht is, waarom een interventie zou kunnen werken, voor wie, en onder welke omstandigheden.

Rest ons de lezer een interessante lectuur te wensen van dit themanummer, over een problematiek die de criminologie de eerstvolgende jaren wellicht niet meteen los zal laten. Of is het het beleid dat de criminologie niet meer zal laten gaan? Benieuwd naar hoe dit zal evolueren ...

BIBLIOGRAFIE

- Buruma, Y. (2003), “Veiligheid door repressie: emotie of verstand?”, *WODC-lezing 2003*, uitgesproken donderdag 13 februari 2003, Pulchri Studio, Den Haag, 52 p.
- Campbell, D. (1969), “Reforms as experiments”, *American psychologist*, 24, 409-429.
- Caplan, N. (1979), “The two communities theory and knowledge utilisation”, *Behavioural scientists*, 22.
- Colle, P. et al, (2002), “Evaluatieonderzoek in het veiligheidsdomein”, in Beyens, K. e.a. (eds), *Criminologie in actie*, Politeia, 470 p.
- Descamps, L. (1997), Katern 8, “Indicatoren en SIF-evaluatie”, in: KNOPS, G. (Ed), *Handleiding voor de opmaak van een geïntegreerd lokaal beleidsplan in het kader van het sociaal impulsfonds*, Koning Boudewijnstichting, 151 p.
- Devroe, E. (2002), “Evaluatie van preventie: de triangel van beleidsparadoxen”, in: *Orde van de Dag*, Kluwer, afl. 19, 53-71.
- Devroe, E. (2004), “Over communicerende en complementaire vaten: beleidsrelevant onderzoek in België en Nederland”, *Tijdschrift voor Criminologie*, jubileumuitgave 30 jaar NVK, 45 jaar TVC, 56-66.

- Devroe, E. (2010), "Evidence based policing: van begrip tot praktijk", Handboek Politiediensten, Katern Organisatieverandering - strategie en beleid - Veiligheidsbeleid, Kluwer, afl. 92, 1-66.
- Devroe, E., Deschamps, L., Hannes, K. (2008), "Evidence based beleidsvoering in de kijker. Twee Belgische initiatieven", *Panopticon*, nummer 6, 59-66.
- Fetterman, D. M., (2001), *Foundations of empowerment evaluation*, Thousand Oaks/Londen/New Delhi, Sage Publications
- Hope, T. (2004), "Pretend it works, Evidence and Governance in the evaluation of the reducing burglary initiative", *Criminal Justice*, 4(3), 287-308
- Jacobs, D. (1999), *Het kennisoffensief, slim concurreren in de kenniseconomie*, Samsom, Deventer/Alphen aan den Rijn.
- Johnson, B. R., De Li, S., Larson, D. B. and McCullough, M. (2000), A systematic review of the religiosity and delinquency literature: A research note, *Journal of Contemporary Criminal Justice*, 16: 32-52
- Lipsey, M. W. and Wilson, D. B. (2001) *Practical Meta-analysis*, Thousand Oaks, CA: Sage.
- Pawson, R. (2002), "Evidence based policy: the promise of 'realist synthesis'", *Evaluation*, 8 (3), 340-358.
- Petrosino, A. (2000), How can we respond effectively to juvenile crime? *Pediatrics*, 105, 635-637
- Ponsaers, P., Enhus, E. (2000), "Vademecum Veiligheidsplannen ten behoeve van het opstellen van het nationaal veiligheidsplan en de zonale veiligheidsplannen." In: *Vademecum Politiezones*, Politeia, Addendum 2, p. 23-24.
- Ringeling, A. B. (1983), *De instrumenten van het beleid*, Alphen aan den Rijn, Samsom.
- Roché, S., "The transferability of Evaluation and the what works approach in France", in Marshall, I. H. (ed.), (2005), Special Issue: International transferability of the practice of evidence based crime policies, *European Journal on Criminal Policy and Research*, vol. 11, nr. 3/4, 297-320
- Rossi, P. H. en Freeman, H. E. (1993), *Evaluation: a systematic approach*, Sage Publications, United States, 488 p.
- Sherman, L.W. & Gottfredson, D. & MacKenzie, D. & Eck, J. & Reuter, P. & Bushway, S. (1997). *Preventing crime: What works, What doesn't, What's promising*, Report to the U.S. Congress. Washington, D.C.: U.S. Dept. of Justice, 655 p. in <http://www.ncjrs.org/works>.
- Sherman, L. W., Farrington, D. P., Welsh, P. C. and Mackenzie, D. L. (2002). "Preventing Crime", in Sherman, L. W., Farrington, D. P., Welsh, B. C. and MacKenzie, D. L., (2002), *Evidence based Crime Prevention*, Routledge, London and New York, 1-13
- Van Der Laan, P., Van Busschbach, J. en Bijleveld, C. (2007), "Experimentele criminologie en criminologische experimenten", *Tijdschrift voor Criminologie*, 49, 1, 3-11.
- Van De Vall, M. (1980), *Sociaal beleidsonderzoek: een professioneel paradigma*, Alphen aan den Rijn, Samsom, 224 p.
- Van De Vall, M. (1990), "De structuur van ongestructureerde problemen: een rationele methode tot effectuering van beleid", in: Van De Braak, H.J. (red.), *Rationaliteit en beleid, hoofdstukken uit de Rotterdamse sociologie*, Academisch Boekencentrum (ABC), De Lier, 279-313.
- Van Hoesel, P. H. M., Leeuw, F. L. & Mevissen, J. W. M. (red.) (2005), *Beleidsonderzoek in Nederland, Kennis voor beleid: ontwikkeling van een professie*, 186 p.
- Van Reekum, R. (2008), "Wetenschappelijk gefundeerd beleid is een hype", *Tijdschrift voor sociale vraagstukken*, jrg. 62, nr. 9, 24-27.
- Weiss, C., (1997), 'Research for policy's sake': the enlightenment function of social research', *Policy Analysis*, 3 (4), 531-545.

Welsh, B. C. (2006), "Evidence based policing for crime prevention" in Weisburd, D. & Braga, A., (2006), *Police innovation, contrasting perspectives*, Cambridge University Press, 305-322.